

Motion till riksdagen 2021/22:4192

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabell 1.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Åklagarmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges Domstolar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ungdomsdomstolar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ungdomsdomstolar ska kunna döma i både brott- och förvaltningsmål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jourdomstolar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Ekobrottsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Säkerhetspolisen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Polismyndigheten	32 985 967	1 315 000
1:2 Säkerhetspolisen	1 828 382	17 000
1:3 Åklagarmyndigheten	1 942 249	±0
1:4 Ekobrottsmyndigheten	855 674	±0
1:5 Sveriges Domstolar	6 632 674	100 000
1:6 Kriminalvården	12 162 399	161 000
1:7 Brottsförebyggande rådet	177 371	±0
1:8 Rättsmedicinalverket	552 653	±0
1:9 Brottsoffermyndigheten	43 962	±0
1:10 Ersättning för skador på grund av brott	200 953	±0
1:11 Rättsliga biträden m.m.	3 915 857	±0
1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987	±0
1:13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	19 174	±0
1:14 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	70 157	±0
1:15 Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten	24 804	±0
1:16 Domarnämnden	9 823	±0
1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	226 900	±0
Summa	61 688 986	1 593 000

En fungerande rättsstat – oundgänglig för ett gott samhälle

En fungerande rättsordning är oundgänglig för ett gott samhälle. Rättsväsendet måste utvecklas så att det kan möta morgondagens behov och påfrestningar och garantera medborgarna rättstrygghet. I ett gott samhälle överförs de demokratiska värdena och värderingarna från generation till generation. Utan dessa kommer relationerna mellan människor inte att fungera i vardagslivet. Tilliten och förtroendet utgår ifrån att respekten för varje människas unika värde är införlivad hos varje medmänniska. Rättsstatens uppgift är att ge en ram för dessa värden. Den skall syfta till att skapa en samlevnad med trygghet och respekt mellan människor och bidrar därmed också till att upprätthålla samhällets grundvärden.

Den kristdemokratiska rättspolitiken bygger på insikten om människans ofullkomlighet. Brottslighet har alltid förekommit och kommer alltid att förekomma. Staten ska sträva efter att begränsa brottsligheten så långt det är möjligt att säkerställa att rättvisa skipas. Det är avgörande för att upprätthålla människors förtroende för polis, rättsväsende och övriga samhället.

Polisen ska vara effektiv och ges de verktyg som behövs för att på ett slagkraftigt och rättssäkert sätt bekämpa brottsligheten.

Situationen för svensk polis är dock mycket ansträngd. I ljuset av gängskjutningar som uppstår i utsatta områden runt om i landet dräneras polisens resurser. Den utvecklingen förstärks ytterligare av att brotten är svårutredda eftersom få är villiga att vittna för polisen. Utredningarna kompliceras också av att brotten inte är enskilda händelser,

utan en del av en brottskedja som involverar exempelvis narkotikahandel, misshandel och övergrepp i rättsak. Om en person grips, tar andra snabbt dennes plats i det kriminella nätverket. Slås ett kriminellt nätverk ut, etablerar sig snart ett annat. Polisen behöver kraftiga resurstillskott för att med uthållighet kunna stävja utvecklingen. Idag blir konsekvensen i stället att brottslingar går fria. Våldtäktsanmälningar, sexualbrott mot barn, bostadsinbrott med mera läggs på hög när polisens knappa resurser koncentreras mot gängen. Den utvecklingen måste brytas, främst med hjälp av fler poliser. Människor som blir utsatta för brott måste kunna lita på att rättsväsendet fungerar. Ett rättsväsende som förmår att stå upp för de mest utsatta är en förutsättning för ett gott samhälle som håller samman.

Kristdemokraterna menar att all brottslighet måste bekämpas, även den så kallade vardagsnära brottsligheten. Idag avskrivs dock många polisanmälningar, exempelvis gällande bostadsinbrott och skadegörelse, närmast omgående. Uppklaringsfrekvensen är också oroväckande låg. Endast tre procent av bostadsinbrotten klaras upp. Det finns därför en betydande risk att många i dag uppfattar att polisanmälningar vid exempelvis bostadsinbrott endast görs för att kunna få ut ersättning från försäkringsbolaget. Sedan avskrivs ärendet. Detta är farligt eftersom det riskerar att leda till att allmänheten förlorar sitt förtroende för polis och rättsväsende. Alla brott, inklusive skadegörelse, stöld och bostadsinbrott, samt olaga hot och misshandel, ska snabbt utredas.

Resurser måste skjutas till för att pressa tillbaka den grova gränsöverskridande och organiserade brottsligheten, den alltmer växande ungdoms- och gängbrottslighet som leder till dödsskjutningar och narkotikahandel samt för att kunna bekämpa de vålds- och sexualbrott som alltför ofta drabbar kvinnor och barn; barnpornografibrott, våldtäkt och människohandel.

Brottsligheten måste mötas med både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Det långsiktiga arbetet, som handlar om förebyggande insatser är av största vikt. Insatser krävs exempelvis genom lokalpolisverksamhet och samarbete mellan polis, skola och socialtjänst samt även med föräldrar och väl fungerande ungdoms- och narkotikarotlar. Fasthet samt tidiga och tydliga konsekvenser vid brott är viktiga signaler i det preventiva arbetet. Kristdemokraterna hävdar att de vuxnas insatser kan betyda mycket för att få barn och unga att avstå från att börja begå brott. Det är de vuxna i familjen och i skolan som ska ge ungdomarna sin identitet och sociala trygghet, inte gängmedlemmar. Föräldrar och andra vuxna som har ansvar för barnuppfostran måste därför stöttas i sin uppgift. Vi måste stötta föräldrar så att de kan vara närvarande och delaktiga i de ungas liv. Att de vuxna i familjen får mer tid för barnen har en rad positiva följdverkningar för barnet. Det är i sig brottsförebyggande. Familjestabilitet bör därför eftersträvas som ett grundläggande mål för samhället och även som en brottsförebyggande resurs. Det innebär emellertid inte att vi ska vara naiva inför det faktum att vissa familjer inte uppmuntrar sina barn att leva laglydiga liv. En del har så destruktiva mönster att de inte kan vara till någon hjälp. Andra tvärtom uppmuntrar barnen att följa i deras fotspår och själva bli kriminella. De uppmuntrar barn i familjen att ta på sig brott och utnyttja de slapphänta regler som finns för straff mot barn i och med ungdomsrabatterna. För att öka kompetensen om detta och för att kunna sätta in rätt åtgärder förstärker vi socialtjänsten inom utgiftsområde 9.

Kristdemokraterna presenterar en bred satsning på svenskt rättsväsende. När Polismyndigheten tillskjuts kraftiga resurstillskott måste även övriga rättsväsendet stärkas för att inte skapa flaskhalsar och ineffektivitet i den så kallade rättskedjan.

För 2022 års budget anvisar Kristdemokraterna till utgiftsområde 4 Rättsväsendet 1 315 miljoner kronor extra för Polismyndigheten, 17 miljoner extra på Säkerhetspolisen och 100 miljoner kronor extra för Sveriges Domstolar. Rättsväsendet förstärks med sammanlagt 1 593 miljoner 2022 och 7 088 miljoner för hela budgetperioden.

Polisen

Svensk polis har en mycket ansträngd situation. Nu krävs stora satsningar under lång tid för att tillföra polisen rätt resurser. Vi lägger därför sammanlagt 1 315 miljoner kronor mer än regeringen på polisen till 2022 och 4 940 miljoner mer 2022–2024. Regeringen förmår inte att planera Polismyndighetens anslagstrappa så att myndigheten har säkrad finansiering till och med 2024. Regeringen underfinansierar då polisen med över 1,7 miljarder. Det är en mycket ansvarslös planering, som innebär att polisens långsiktiga planering blir lidande.

Kristdemokraterna satsar 4 940 miljoner mer än regeringen. Vi gör det eftersom vi vill se till att 10 000 fler polisanställda anställs inom Polismyndigheten. Kristdemokraterna anser också att det behövs nya, innovativa grepp för att nå målet om 10 000 fler polisanställda snabbt.

	2022	2023	2024
Polismyndigheten totalt	1 830	3 435	5 135
Utöver regeringen	1 315	1 115	2 510
Varav			
- Polisstödsassistenter	250	250	250
- Återrekrytera silvervargarna	100	100	
- Polislöner	250	350	450
- Kvalificerade civila utredare	300	300	
- Tekniklyft	300		
- Nationellt forensiskt centrum	100	100	100
- Informationskampanj om brott mot äldre	5	5	
- Forced marriage unit	10	10	10
- 10 000 fler polisanställda			1 700

Nationellt forensiskt centrum

Nationellt forensiskt centrum (NFC) har en mycket viktig roll hos polisen. De arbetar med informationsteknik, biologiska spår, kemi och teknik och droganalys. NFC blir vid hög belastning en flaskhals om de inte är korrekt dimensionerade. Tar ärenden för lång tid att undersöka påverkas både utredningstid och häktningstid, vilket är olyckligt för utredningsprocessen och den häktade. Snabbare handläggningstider vid NFC måste vara av högsta prioritet. NFC behöver bygga ut sin kapacitet väsentligt. NFC har en ökande trend med ärenden de senaste åren, men en särskilt stor ökning förra året, till del beroende på de många gripanden som skedde efter Encrochat-avslöjandet. För att möta ärendeökningen och korta handläggstiderna på sikt avsätter vi 100 miljoner kronor per år 2022–2024.

Tekniklyft

Polisen är i behov av ett tekniklyft för att kunna bekämpa brottslighet på ett effektivare sätt. Det gäller inte minst kamerabevakning. På grund av regeringens underfinansiering av kameraprogrammet som just nu genomförs kan det inte fortsätta som tänkt över hela landet. Pengarna tog helt enkelt slut. Kamerabevakning dels efterfrågat av boende i framför allt utsatta områden. De gör brottsutsatta områden tryggare för den som bor där. Enligt studien Kamerabevakning i polisens brottsutredande arbete från Malmö universitet bidrar det också positivt till polisens brottsbekämpande verksamhet. Framför allt gäller detta grova brott där mer resurser kan läggas på att analysera bilder, men med bättre system för hur kameror ska placeras och hur inzoomning kan användas kan det även vara mer användbart vid mängdbrott. Det behövs dessutom fler ANPR-kameror i polisbilarna, som avläser registreringsskyltar automatiskt. Genom att scanna samtliga fordon en polisbil passerar kan oerhört mycket information samlas in till polisen och de kan få omedelbar information om ett fordon brukas av en kriminell eller har använts vid brott. För att ge polisen det tekniklyft som behövs satsar vi 300 miljoner kronor 2022.

Anställ polisstödsassistenter

Ett sätt att se till att det kommer ut fler poliser på gatan är att anställa administrativt stöd, polisstödsassistenter. Detta finns redan på ett antal platser i landet som Uppsala och Borås, men bör byggas ut till fler platser. Enligt Polisförbundet anser många poliser att det är frustrerande att så mycket som en fjärdedel av arbetstiden kan gå åt till administration, istället för till kärnverksamheten. Ett ingripande kan leda till timmar av administrativt arbete. De har också räknat ut att en (1) polisstödsassistent kan frigöra två poliser. Vi avsätter riktade medel till Polismyndigheten för att möjliggöra administrativt stöd som enligt Polisförbundet kan frigöra arbetstid motsvarande 750 poliser. Arbetsuppgifterna kan exempelvis bestå av att avrapportera ärenden, diarieföra, hantera gods och beslag, skriva anmälningar, efterlysa personer och övrigt administrativt stöd som att boka tider. Kristdemokraterna anslår därför 250 miljoner 2022–2024 för att anställa polisstödsassistenter inom ramen för vår satsning på Polismyndigheten.

Anställ kvalificerade civila utredare

Polisiär kompetens är central i det utredande arbetet. Samtidigt kan kompetens från andra sektorer avlasta och stärka det brottsutredande arbetet. För att trycka tillbaka de kriminella gängen behöver fler civila utredare anställas i lokalpolisområdena. Det kan handla om förstärkning med kriminologer, analytiker och tillgångsutredare som arbetar riktat mot de kriminella nätverken. Detta för att med större kraft gå på pengar och statussymboler hos de kriminella grupperingarna. Det arbetet behöver också ske tillsammans med fler myndigheter, som behöver skala upp sitt arbete. Med detta kan polisen hålla uppe och öka trycket mot de kriminella nätverken i det långsiktiga och lokala arbetet. Med en snabb och kraftig förstärkning på fler poliser i yttre tjänst och en förstärkning på utredningsverksamheten kan polisen bättre bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Därför satsar vi 300 miljoner kronor 2022–2023 för att anställa civila utredare, inom ramen för vår satsning på Polismyndigheten.

Riktad polislönesatsning

Det behövs fler poliser, men det räcker inte som enda lösning på problemen. Den stora utmaningen är att få de som i dag arbetar som poliser att stanna kvar i yrket. Många poliser känner stor frustration och otillräcklighet i en allt tuffare arbetsmiljö. Det krävs åtgärder som förbättrar arbetssituationen för svensk polis och höjer attraktiviteten för yrket så att inte fler poliser väljer att sluta. Utan kraftiga tillskott på lönerna kommer vi inte att nå målet om 10 000 fler poliser.

Polislönerna behöver höjas. I KD/M-budgeten avsattes riktade pengar till detta, pengar som nu tagits bort av regeringen. Lönebildning är en fråga för arbetsmarknadens parter, varför vi överlåter själva utformningen av lönesatsningar till dem. Polismyndigheten och Polisförbundet gick dock själva ut med ett pressmeddelande i mars 2019 där de bekräftade att KD/M-budgetens riktade lönesatsning möjliggjorde en löneökning på 15 procent över avtalsperioden.

Kristdemokraterna fortsätter att satsa på polisens löner. Vi satsar 250 miljoner 2022, 350 miljoner 2023 och 450 miljoner 2024 på höjda polislöner.

Återanställ pensionerade poliser

Kristdemokraterna vill se en riktad satsning för att locka tillbaka pensionerade poliser som arbetat som utredare, då de många utredningar om mord och skjutningar sväljer allt för mycket resurser. På flera platser runt i landet har polisen försökt locka tillbaka pensionerade, erfarna utredare för att kunna lösa fler och mer komplicerade brott. Kristdemokraterna menar att detta bör utökas. Inte minst gäller det platser som snabbt kan drabbas av upptrappade kriminella konflikter eller lokala brottsvågor. Pensionerade utredare kan arbeta mer flexibelt och kallas in när det kommer en puckel av svåra fall att utreda och där agera stöd. Därför satsar vi 100 miljoner 2022 och 2023 för att anställa pensionerade utredare.

De strukturella problemen inom Polismyndigheten behöver åtgärdas. För att åstadkomma detta krävs ett förstärkt ledarskap inom hela myndigheten. Lokalpolisområdescheferna har i dag inte fullt mandat att fatta beslut som rör den egna verksamheten. Lokala polischefer ska ges ett starkare mandat över verksamheten. De ska förfoga över sin egen budget och fatta anställningsbeslut och därmed bättre kunna möta de behov som finns lokalt. Det behövs kompetens- och ledarutveckling i hela organisationen för ett stärkt polisiärt ledarskap.

Vi föreslår också att ett nytt organ inom polisen inrättas, Polisens forskningsinstitut. Polisenära forskning är avgörande för att mäta effekten av olika polisiära taktiker och tillvägagångssätt och att utveckla arbetsmetoder. Det finns i dag bara en handfull polisforskare i Sverige. För att utveckla svensk polis krävs mer forskning på hur polisens arbete kan förbättras.

Informationskampanj om brott mot äldre

Kristdemokraterna avsätter fem miljoner kronor årligen för en informationskampanj om brott som begås mot äldre. Äldre drabbas inte minst av IT-bedrägerier när tekniken utvecklas snabbt och det är svårt för somliga att ta den till sig. Även inbrott begås av ligor som låtsas vara hemtjänstpersonal, släktingar eller andra som äldre borde kunna lita på. Sådan brottslighet är extra allvarlig då den bidrar till en ökad rädsla och bristande tillit hos äldre som blir lurade på sätt de har svårt att värja sig emot. För detta

avsätter vi 5 miljoner årligen. Kristdemokraterna avsätter också 10 miljoner årligen på en så kallad tvångsäktenskapsenhet som beskrivs närmare i motionen Polisen.

Åklagarmyndigheten

Åklagarmyndigheten tvingades 2018 göra nedskärningar på grund av att regeringens aviserade anslagsnivåer var för låga för att upprätthålla nödvändig rekrytering. Detta ledde till att antalet åklagare och revisorer på myndigheten minskade. Likaså fick besparingar göras på it-området, vilket försvårat nödvändiga investeringar. KD/M-budgeten som följde efter regeringens nedskärningspolitik innebar att Åklagarmyndigheten istället fick de medel som de äskat och åter kunde bygga upp sin verksamhet. Det konstaterar också myndigheten i sitt budgetunderlag: ”[a]nslaget för 2019 gav förutsättningar för att kunna återbesätta vakanta tjänster och återuppta satsningen på revisorer, genomföra vissa av de uppskjutna [IT-projekten] och kunna delta mer aktivt i RIF-samarbetet. Det gav även förutsättningar för att öka bemanningen i den operativa verksamheten”. Om Polismyndigheten växer, behöver Åklagarmyndigheten växa med den.

Åklagarmyndigheten planerar i dagsläget för att växa till 1 200 medarbetare till 2025, något regeringen inte ens nämner i budgeten. Det är troligen därför de heller inte finansierat myndigheten fullt ut. För att det ska bli verklighet behöver myndigheten långsiktiga förutsättningar att växa. Det får de inte med regeringens budget, som visserligen lägger nog med pengar för 2022, men sett över budgetperioden underfinansieras myndigheten med över 100 miljoner kronor. Åklagarmyndighetens verksamhet är av yttersta vikt om brottsligheten ska bekämpas. Om Polismyndigheten växer, behöver Åklagarmyndigheten växa med den.

Liksom övriga delen av rättsväsendet har Åklagarmyndigheten att hantera allt mer komplexa brottsutredningar, en växande befolkning, grövre brott, mer omfattande förundersökningar och internationell samverkan. Myndigheten behöver också en långsiktig planeringshorisont. För att säkerställa detta och stärka Åklagarmyndigheten satsar Kristdemokraterna 42 miljoner 2023 och 69 miljoner 2024.

Sveriges domstolar

Kristdemokraterna vill se en förstärkning av hela rättsväsendet. Sveriges domstolar har att hantera en ökande ärendemängd, mer komplexa ärenden, kompetensförsörjning med mera. Myndigheten bedömer att antalet brottmål kommer fördubblas mellan 2015 och 2024. Då har tidigare prognoser varit i underkant. Med regeringens politik kommer domstolarna inte klara av ärendemängden de har att hantera i framtiden och det finns uppenbar risk för neddragningar. Domstolsverket pekar på flera negativa konsekvenser till följd av regeringens underfinansiering. Exempelvis lyfts att rättssäkerheten kan påverkas negativt, att domstolarnas förtroende i samhället kan påverkas negativt. Vidare att det kan uppstå olägenheter för medborgare och företag vid långa väntetider, samt att verksamhetsmålen blir svårare att nå.

Det är förstås en allvarlig utveckling. När fler insatser görs för att komma åt kriminella kommer fler av dem också att behöva hamna i domstol. Den allt hårdare kriminaliteten ställer också högre krav på säkerhet för domstolarna, som kommer behöva förbereda sig på att skydda sig från angrepp från kriminella gäng som drabbar

alla delar av rättsväsendet. Att utbilda domare tar lång tid. Precis som åklagarmyndigheten behöver domstolarna därför långsiktiga förutsättningar. Därför behöver de få anslag som även täcker behoven år två och tre. Kristdemokraterna anslår 200 miljoner extra för 2023 och 165 miljoner extra för 2024.

Kristdemokraterna vill också se domstolar på fler platser i Sverige än idag. Sverige har centraliserat vårt domstolsväsende avsevärt de senaste två decennierna. I slutet av 1990-talet fanns 96 tingsrätter, idag finns bara 48. Kristdemokraterna har därför aviserat att vi vill att domstolar etableras eller återetableras på fler platser. För detta satsar vi 100 miljoner kronor 2022 och 2023.

Inför ungdomsdomstolar med jourtjänstgöring

Ett flertal rapporter gör gällande att brottsligheten kryper allt längre ner i åldrarna, varför Kristdemokraterna anser att större hänsyn bör tas till detta. Unga kräver särskild hänsyn och behöver genom en snabb och rättssäker rättsprocess inse att de hamnat på fel bana i livet. Om inte samhället runt omkring unga reagerar tidigt och tydligt riskerar deras dåliga bana fortsätta. Vi vill därför införa särskilda ungdomsdomstolar. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vi anser att det finns en poäng i att överväga om ungdomar ska dömas i samma instans, oavsett om det är ett brottmål eller ett förvaltningsmål. När arbetet med att upprätta ungdomsdomstolar är det viktigt att få till en sammanhållen struktur för att hantera ungdomar i särskild ordning. Kristdemokraterna menar därför att det behöver utredas om ungdomsdomstolarna ska få behörighet i både brottmål och förvaltningsmål. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ungdomsdomstolarna bör också få en jourfunktion. Jourdomstolar har utretts, senast i Ds 2018:9. Utredaren beskriver där att jourdomstolar skulle öka domstolarnas flexibilitet och kapacitet eftersom domstolsförhandlingar skulle kunna hållas även utanför ordinarie kontorstid. Det skulle också troligtvis innebära att handläggningstiderna för brottmål påverkas i positiv riktning. Dessutom innebär det vissa kriminalpolitiska fördelar, såsom att tiden mellan kriminell gärning och dom blir betydligt kortare, vilket också bidrar till snabbare upprättelse för brottsoffret. Detta är inte minst viktigt när det gäller unga förövare och brottsoffer. Detta kan ses som en utveckling av det pågående arbetet med snabbare lagföring. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Inför en barnbrottsnämnd

Forskningen på området barns och ungas brottslighet inriktar sig främst på de över 15 år. Materialet om barn under 15 år är betydligt mindre omfattande eftersom dessa inte är straffmyndiga. Det vi vet är dock att barn börjar begå brottsliga handlingar i mycket unga år, i flera fall så tidigt som vid åtta års ålder enligt uppgifter från Polismyndigheten. Inte sällan har de som når straffmyndighetsålder redan utvecklat en vanebrottslighet. Ett barn under 15 år som begår ett brott hanteras idag inte av rättsväsendet, utan när det konstateras att straffmyndighetsåldern ej uppnåtts överförs hanteringen till socialtjänsten. Samhället måste reagera på de riktigt unga ungdomarnas brottslighet tidigare än vad som sker i dag. Om en ung människa trots förebyggande insatser begår ett brott är det sämsta som kan hända att samhället inte reagerar på ett adekvat sätt. Det faktum att personer under 15 år inte är straffmyndiga utnyttjas ibland ganska hänsynslöst av kriminella gäng. För att motverka att unga under 15 år utnyttjas för att utföra brott i äldre gängmedlemmars ställe måste samhällets reaktioner när unga begår

brott bli tydligare och kraftfullare. Därför bör en domstolsliknande nämnd – en barnbrottsnämnd – inrättas. Denna ska behandla ärenden där barn under 15 år begått ett allvarligare brott eller ett brott av strategisk karaktär, dvs sådana brott som ofta leder till fortsatt kriminalitet. De närmare formerna för barnbrottsinstansens sammansättning och arbetsformer bör utredas närmare. Polisen, socialtjänsten och åklagarmyndigheten har på några ställen i landet inlett ett samarbete som vi ser mycket positivt på. Ett problem idag är dock socialtjänstens dubbla roller, som både hjälpande och verkställande av ett utdömt straff. Det är svårt för både socialtjänstens personal och ungdomarna att se skillnaden mellan rollerna. Kristdemokraterna vill därför att socialtjänstens roll ska ses över, för att de på bästa sätt ska kunna stödja och hjälpa de unga brottslingarna.

Förstärkt kriminalvård

Kriminalvården är idag hårt ansträngd. Kriminalvården gör själva bedömningen att det kommer krävas minst 7 430 anstaltsplatser och 3 000 häktesplatser till 2030. Dessutom behöver det finnas ett överskott av platser för att kunna genomföra renoveringar. Det troliga är dock att platsbehovet kommer att bli ännu större när satsningarna på polisväsendet får genomslag. Kristdemokraterna har också ambitionen att höja straffen för ett flertal brott. Eftersom brottsutvecklingen de senaste åren varit mycket negativ med fler grova brott kommer fler kriminella också att behöva tillbringa betydligt längre tid på anstalt. En överkapacitet inom Kriminalvården gynnar också de intagnas och personalens säkerhet.

Kristdemokraterna är fast beslutna om att bekämpa den grova och organiserade brottsligheten. För att göra det krävs att ledande personer försvinner från den kriminella miljön, det krävs att förtroendet för rättsstaten återupprättas genom att rättvisa skipas och brottsoffer får upprättelse och det kräver att personer med stora problem nås av vårdinsatser inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet.

När fängelserna fylls av klienter på ett alltför omfattande sätt blir miljön där sämre, både för de intagna och för Kriminalvårdens personal. Våldet ökar inte linjärt utan exponentiellt i takt med att beläggningen ökar. 2018 låg beläggningen på svenska anstalter mellan 97 och 100 procent. Häktena har på flera platser haft en beläggning på över 100 procent. Det är ohållbart. En bra miljö i Kriminalvården är en förutsättning för rehabilitering av de intagna. För att kunna bygga ut antalet platser satsar vi 700 miljoner mer än regeringen 2024.

Våra svenska fängelser är fulla. Samtidigt är ca 30 procent av de intagna utländska medborgare. Kristdemokraterna anser därför att utlänningar som döms för brott i Sverige som regel ska avtjäna sitt straff i sina hemländer. Sverige bör prioritera att skriva avtal med andra länder som tillgodoser detta. Kriminalvården bör också kunna hyra platser utomlands. Det är nödvändigt att underlätta utvisning för att avlasta Kriminalvården både kapacitets- och kostnadsmässigt. Därför anslår Kristdemokraterna 200 miljoner extra till Kriminalvården för att hyra fängelseplatser utomlands 2022 och 400 miljoner 2023. Förslaget genomförs genom att regeringen uppdrar åt Kriminalvården att sluta avtal med andra länders motsvarighet. Syftet är att stimulera andra länder att vilja låta sina medborgare avtjäna svenska straff i sina hemländer. Avtalen ska bygga på ekonomisk ersättning från den svenska Kriminalvården till det andra landets motsvarighet. Det ska även vara möjligt för Kriminalvården att sluta avtal med tredje land om att avtjäna straff i det landet om det anses lämpligt. Oavsett om avtal träffas med hemland eller tredje land måste givetvis humanitära och rättsliga förhållanden

beaktas. Totalt satsar Kristdemokraterna 161 miljoner mer än regeringen på Kriminalvården 2022, 349 miljoner 2023 och 649 miljoner 2024.

En annan myndighet som arbetar med unga kriminella är Statens institutionsstyrelse, Sis. Därför behövs en satsning på kompetens- och metodutveckling för arbete med unga gängkriminella. Vi avsätter därför 50 miljoner kronor 2022–2024 på UO9 4:6 Statens institutionsstyrelse.

Ekobrottsmyndigheten

Den ekonomiska brottsligheten är en viktig del av den organiserade brottsligheten. Pengar från ekonomisk brottslighet kan finansiera annan kriminell verksamhet och hjälpa till att tvätta pengar från exempelvis narkotikaförsäljning. Komplexiteten i ärenden som Ekobrottsmyndigheten hanterar ökar. Det gäller bland annat brottslighet som riktar sig mot bostadsrättsföreningar, brottslighet i premiepensionssystemet och organiserade angrepp på skattesystemet. Mycket av denna brottslighet har en internationell koppling.

Ekobrottsmyndigheten lider av samma underfinansiering 2023 och 2024 som de andra brottsbekämpande myndigheterna. Därför stärker vi dem med 24 miljoner respektive 37 miljoner de åren.

Säkerhetspolisen

Svensk säkerhetspolis har under de senaste åren fått ett allt mer angeläget arbete. Globaliseringen medför att extremism och terrorism tagit sig till Sverige. Samtidigt har de inhemska våldsbejakande extremisterna vunnit kraft, både till bland nazister, högerextrema och vänsterextremister. Säpo bedömer själva att miljön består av ungefär 3 000 personer, en siffra som vuxit. Säkerhetspolisen behöver därför växa. Myndigheten har också ett mer komplext utredningsmaterial att hantera, varför anslagen behöver öka. Därför avsätter vi 17 miljoner kronor 2022, 90 miljoner 2023 och 145 miljoner 2024, utöver regeringens förslag, på Säkerhetspolisen.

Brottsutsattas behov i fokus

Alla människor har rätt att känna sig trygga i vardagen. En minskad brottslighet är det bästa sättet att öka tryggheten. De som ändå drabbas av brott ska få stöd och hjälp till upprättelse. Att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter, det vill säga att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga så att rättvisa skipas, är en förutsättning för att brottsoffret ska få upprättelse.

Rättsprocessen upplevs av många brottsdrabbade som påfrestande. För att orka gå igenom rättsprocessen måste brottsdrabbade få ett professionellt och medkännande bemötande av rättsväsendets myndigheter. Det kräver medvetenhet om brottsdrabbades behov och reaktioner. Personer som utsatts för brott måste också få information om hur rättsprocessen går till, om vilka möjligheter till stöd i processen som finns och om vad som sker i det enskilda ärendet.

Kristdemokraterna vill öka statens finansiering av vittnesstödet. I alla landets tingsrätter finns det volontärer som, helt utan ersättning, ställer upp som stöd för målsägande och vittnen. De finns där för att informera och ge stöd åt den som känner sig rädd och orolig. Stödverksamheten finansieras idag i huvudsak av Brottsofferfonden och genom

donationer från företag, men saknar helt finansiering från statens sida. Stödet till brottsoffer och vittnen i rättegångar är idag underfinansierat. Det vore rimligt att staten gick in och finansierade en del. Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket bör därför få i uppdrag att se över hur ett sådant ekonomiskt stöd ska vara utformat för att förbättra vittnesstödsverksamheten.

Ett långsiktigt statligt ekonomiskt stöd behöver utgå till de lokala ideella brottsofferstödande verksamheterna. Till stor del har det statliga stödet till den ideella sektorns arbete med brottsoffer utgjorts av projektbaserade pengar som utbetalats under en begränsad tidsperiod, vilket försvårar den långsiktiga planeringen för de ideella verksamheterna. Staten har flera olika finansieringskanaler för det lokala brottsofferstödande arbetet. Dels fördelas bidrag till centralorganisationerna Roks och SKR via Socialstyrelsen, dels kan lokala kvinnojourer tillsammans med kommunen söka bidrag hos länsstyrelsen. För att skapa kontinuitet och långsiktighet i verksamheterna är det angeläget att stödet blir förutsägbart. Därför föreslås att statens bidrag till föreningar som verkar inom brottsoffersektorn ska fördelas direkt till de lokala verksamheterna av Brottsoffermyndigheten.

Kristdemokraternas politik och förslag för rättsväsendets olika delar presenteras vidare i kommittémotioner om Polisen, Kriminalvården, Brottsoffer, Terrorism samt Tydliga reaktioner mot brott.

Andreas Carlson (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Gudrun Brunegård (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Lars Adaktusson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)